

GLAZBENA PRIČA PEĆA I VUK U NASTAVI GLAZBE RANE ŠKOLSKE DOBI

Zlatar, Dora

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:253701>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-21**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**GLAZBENA PRIČA PEĆA I VUK U NASTAVI
GLAZBE RANE ŠKOLSKE DOBI**

DORA ZLATAR

Split, rujan 2024.

Odsjek: Učiteljski studij

Studij: Integrirani preddiplomski i diplomski učiteljski studij

Predmet: Metodika nastave Glazbene kulture

GLAZBENA PRIČA PEĆA I VUK U NASTAVI GLAZBE RANE ŠKOLSKE DOBI

MUSIC STORY PETER AND THE WOLF IN PRIMARY SCHOOL MUSIC LESSON

Student:

Dora Zlatar

Mentor:

prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Split, rujan 2024.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Utjecaj glazbe na djecu	2
3. Djeca i priča	5
3.1. Odabir priče prema djetetovoj dobi.....	6
4. Glazbena kultura kao nastavni predmet u osnovnoj školi	8
4.1. Kurikulum Glazbene kulture	9
5. Metodički postupci u nastavi glazbene kulture.....	14
5.1. Metodički postupci slušanja i upoznavanja glazbe	15
6. Glazbena priča	17
6.1. Peća i Vuk	18
6.1.1. Sergej Prokofjev.....	18
6.1.2. Peća i Vuk.....	18
6.2. Peća i vuk u nastavi Glazbene kulture	20
7. Zaključak.....	30
8. Literatura.....	32
Sažetak	36
Abstract.....	37
Prilozi.....	38

1. Uvod

Glazbeni odgoj ima značajan utjecaj na cjelokupni razvoj djeteta, uključujući afektivni, socijalni, kognitivni i psihomotorički aspekt. On se povezuje s razvojem senzoričkih sposobnosti, posebno slušnih vještina, koje su ključne za razvoj govora. Aktivnosti kao što su pjevanje, glazbene igre, pokreti uz glazbu, brojalice i slušanje glazbe predstavljaju glavne alate glazbenog odgoja. Osim što doprinose glazbenom razvoju, ove aktivnosti također podržavaju opći, estetski, moralni, tjelesni i intelektualni razvoj djeteta.

Glazbena priča može biti moćan alat u nastavi glazbe, jer spaja elemente naracije s glazbenim sadržajem, što pomaže u angažiranju učenika i poticanju njihovog razumijevanja i ljubavi prema glazbi. Kroz glazbenu priču, učenici ne samo da slušaju glazbu, već i prate radnju, likove i emocije, što može produbiti njihovu emocionalnu povezanost s materijalom i olakšati učenje. Ovaj pristup omogućava integraciju različitih glazbenih elemenata, poput ritma, melodije i dinamike, u kontekst priče, čime se glazbeni pojmovi postaju opipljiviji i pristupačniji za djecu. Korištenje glazbene priče također može potaknuti kreativnost i maštovitost kod učenika, jer im omogućava da sudjeluju u stvaranju ili interpretaciji priče kroz glazbu, što dodatno obogaćuje njihovo glazbeno obrazovanje. Sve ove aspekte moguće je u nastavi ostvariti kroz glazbenu priču Peća i Vuk autora Sergeja Prokofjeva.

Rad je strukturiran tako da se u prvom dijelu prikazuje istraživanje glazbe i njenog pozitivnog utjecaja na holistički razvoj djeteta, uključujući njegovu motoričku koordinaciju, ravnotežu, govor i slušanje, kao i socijalizaciju. Poglavlje o važnosti čitanja djeci je kratko i sažeto, jer se direktno ne odnosi na glavnu temu rada. Ipak, smatram da je povezano s temom zbog uloge priča, bilo da su one čitane ili reproducirane putem različitih medija. Važno je bilo i spomeniti kurikulum Glazbene kulture kako bih pobliže mogla objasniti i prikazati uvođenje glazbene priče u nastavu.

2. Utjecaj glazbe na djecu

Postoji svijest o tome da razni podražaji iz okoline imaju utjecaj na čovjeka, na njegov psihički, fizički, socijalni i emocionalni razvoj. Utjecaj glazbe na čovjekovu psihu, kognitivni i emocionalni razvoj može se saznati iz brojnih istraživanja. Međutim, možda se najbolje može razumjeti kada se čovjeka promatra od samih početaka, dakle dok je dijete. Kroz istraživanja je ustanovljeno da glazba ima značajan utjecaj na razvoj mozga kod djece. Na primjer, slušanjem glazbe djeca razvijaju bolje jezične vještine, poboljšavaju pamćenje i koncentraciju te razvijaju emocionalnu inteligenciju. Ritmičke aktivnosti poput pjevanja i plesanja također doprinose motoričkom razvoju i koordinaciji. Emocionalni utjecaj glazbe na djecu je posebno značajan. Glazba može smiriti uznemireno dijete, pomoći mu da se nosi s emocijama te stvoriti osjećaj sigurnosti i povezanosti. Kroz pjesme i melodije djeca uče izražavati i prepoznavati vlastite emocije te razvijaju empatiju prema drugima. Dakle, od samih početaka života, glazba igra ključnu ulogu u kognitivnom i emocionalnom razvoju djece, pružajući temelje za daljnje učenje i socijalne interakcije (Anshel i su. 2005).

Glazba i zvukovi utječu na osobu već od trenutka začeća, što potvrđuju brojna istraživanja koja pokazuju kako djeca reagiraju na glazbu i zvukove dok su još u majčinoj utrobi. Fetus, putem osjetilnih stanica za vibraciju u koži i kasnije putem sluha, osjeća i čuje otkucaje srca, disanje, majčin govor i glazbu koju ona sluša. U majčinom tijelu fetus je doslovno okružen zvukom. Počinje razlikovati ritam, intonaciju i različite frekvencije, te proces učenja govora započinje već u trudnoći. Fetus vježba pokrete glasnica koje će koristiti pri plaču nakon rođenja, te upoznaje i pamti glasove majke i oca, kao i glazbu koja ga okružuje. Zbog toga novorođenčad već u prvim danima života mogu razlikovati dva jezika ako roditelji govore različitim jezicima (Vlainić i Jovančević, 2009).

Jedan od najvažnijih utjecaja glazbe na djecu je njezin pozitivan učinak na kognitivni razvoj. Istraživanja su pokazala da djeca koja sudjeluju u glazbenim aktivnostima, poput sviranja instrumenta ili pjevanja, pokazuju bolje rezultate u školskim predmetima poput matematike i čitanja. To je povezano s činjenicom da glazbene aktivnosti poboljšavaju funkcije mozga povezane s pamćenjem, pažnjom i prostornim razmišljanjem (Schellenberg, E. G. 2004). Na primjer, istraživanje Schellenberga (2005)., pokazalo je da djeca koja su pohađala glazbene sate, imaju bolji verbalni i neverbalni IQ u usporedbi s onima koja nisu.

Emocionalno stanje koje omogućuje bolje kognitivno funkcioniranje može biti izazvano slušanjem omiljene glazbe bez obzira na njenu vrstu (Jackson i Tlauka, 2004). Glazba prilagođena određenoj dobnoj skupini može privremeno povećati razinu budnosti i poboljšati

raspoloženje (Nikolić 2017). Slične kratkoročne kognitivne prednosti mogu se primijetiti kod djece čija se razina uzbuđenja mijenja zbog izloženosti majčinom pjevanju, a uz to djeca postižu najbolje rezultate kada su živahna i zadovoljna. Ova istraživanja potaknula su rasprave o vrednovanju glazbenog obrazovanja kroz njegov neglazbeni doprinos dječjem razvoju (Shenfield i sur., 2003).

Glazba također ima značajan utjecaj na emocionalno zdravlje djece. Kroz glazbu, djeca mogu izražavati svoje osjećaje i upravljati svojim emocijama. Slušanje umirujuće glazbe može smanjiti stres i anksioznost kod djece, dok energična glazba može poboljšati njihovo raspoloženje i povećati razinu energije. Također, sviranje instrumenta može biti terapijski, pružajući djeci način da se nose sa svojim emocijama i razvijaju emocionalnu inteligenciju (Koelsch, 2014). Proučavanjem literature koja se bavi utjecajem glazbe na razvoj djeteta, uočeno je da veći broj autora istražuje utjecaj glazbe na kognitivni i psihofizički razvoj djeteta, nego na emocionalni. Nikolić (2017), tvrdi da bi razlog tome mogla biti teškoća u mjerenju emocionalnih parametara, koji su često subjektivni i anegdotski povezani s ispitanicima, zbog čega se dobiveni rezultati istraživanja često mogu tumačiti kao neobjektivni i neprimjenjivi na širu populaciju. Nikolić u svome radu navodi kako glazbena obuka može poboljšati dječju sliku o sebi, samosvijest, samokontrolu i razvijanje pozitivnih stavova prema sebi uključujući osjećaje samopouzdanja i motivacije. Istraživanja iz devedesetih godina prošlog stoljeća, pokazale su da glazbena obuka povećava samopoštovanje kod djece (Rickard i sur., 2013). Budući da samopoštovanje kod djece u mlađim razredima osnovne škole s vremenom opada, povećanje samopoštovanja kod onih koji su sudjelovali u glazbenom programu predstavlja značajnu dobrobit za njihov osobni razvoj (Rickard i sur., 2013.).

Društvena komponenta glazbe igra ključnu ulogu u razvoju socijalnih vještina kod djece. Sviranje u bendu ili pjevanje u zboru potiče timski rad, suradnju i komunikaciju. Djeca uče slušati jedni druge, prilagođavati se i surađivati kako bi stvorili skladan zvuk. Ove aktivnosti također pomažu djeci da razviju osjećaj pripadnosti i samopouzdanja. Studije su pokazale da djeca koja sudjeluju u grupnim glazbenim aktivnostima imaju bolje socijalne vještine i manju vjerojatnost za razvoj antisocijalnog ponašanja (Forgeard i sur., 2008).

Fizički razvoj djece također može biti potaknut glazbom. Sviranje instrumenta zahtijeva finu motoričku koordinaciju, što može poboljšati motoričke vještine kod djece. Na primjer, sviranje klavira zahtijeva koordinaciju obje ruke, što može pomoći u razvoju ambidekstrije i poboljšati koordinaciju ruku i očiju. Osim toga, ples uz glazbu potiče tjelesnu aktivnost, što je važno za tjelesno zdravlje i razvoj djece (Hyde i sur., 2009).

Nedavna istraživanja o specifičnim dobrobitima pjevanja za zdravlje odraslih mogu se primijeniti i na djecu. Pozitivni ishodi uključuju psihofizičku relaksaciju i smanjenje napetosti, emocionalno oslobađanje i redukciju stresa. Potiču osjećaj sreće, pozitivno raspoloženje, radost i ushićenje te poboljšanje osobne, emocionalne i psihofizičke dobrobiti, povećanje uzbuđenja i energije, stimulaciju kognitivnih kapaciteta poput pozornosti, koncentracije, pamćenja i učenja te povećanje samopouzdanja i samopoštovanja. Također uključuju osjećaj terapijskog djelovanja kod dugotrajnih psiholoških i socijalnih problema, vježbanje psihofizičkih sustava, posebno pluća i discipliniranje koštano-mišićnog sustava (Hallam, 2010). Utjecaj glazbe na razvoj djeteta je neosporan, ali se postavlja pitanje mogu li određene vrste glazbenih iskustava ostvariti te kako i u kojem razdoblju djetinjstva.

3. Djeca i priča

„Pojam priče može biti shvaćen kao kategorija kojom se objašnjava odnos mašte i zbilje. U tom slučaju, priča je suprotnost zbilji, nešto izmišljeno, nezbiljski, iracionalno, dakle produkt mašte.“ (Težak, 1991, str. 5)

Djeca predškolske dobi kroz simboličke radnje upoznaju svijet, a uz pomoć priča obrađuju svoje dojmove, spoznaje i okolinu. Priče im pružaju materijal za obogaćivanje i izgradnju unutarnjeg svijeta predodžbi, a kroz pričanje dijele taj svijet s drugima. Pričanje priča omogućuje raznovrsnu komunikaciju s djecom, stvarajući odnos, bliskost i potiču ih na spontani govor, dok istovremeno djeca bolje upoznaju i nas. S obzirom na veliki utjecaj medija, slika s televizije, računala i reklama, djeca su danas manje sposobna stvarati unutarnje slike na temelju riječi. Zbog toga, tijekom pričanja priča, kod djece može doći do nemira, nestrpljivosti, pa čak i nepovjerenja prema sadržaju, što zahtijeva obogaćivanje priča dodatnim elementima koji djeluju na sva osjetila (Velički, 2013).

Susret s pričom i pričanje priče potiču djecu na interakciju, omogućujući dvosmjernu komunikaciju, a ne samo pasivno primanje sadržaja. Upoznavanje priče olakšava se korištenjem pomagala poput slika, lutaka, instrumenata i sličnih sredstava koja angažiraju više osjetila. Odgojitelj treba pažljivo slušati i potom poticati djecu na izražavanje. Osim toga, važno je da djeca međusobno slušaju i uvažavaju jedni druge, te se uče strpljenju dok čekaju svoj red za govor (Petrović- Sočo, 1997).

Kroz priče, djeca razvijaju i istražuju svijet mašte, ali istovremeno upoznaju i stvarni, realni svijet u kojem žive. Kroz učenje i istraživanje stvarnosti, djeca obogaćuju svoj unutarnji svijet, koji kasnije izražavaju i dijele s drugima putem pričanja. (Horvat - Vukelja i Heisinger 2020).

Pričanje priča je najstariji oblik komunikacije i oduvijek je služilo kao sredstvo za razmjenu ideja, misli i vrijednosti. Pripovijedanje je izvrstan alat za stvaranje i razvijanje dijaloga među ljudima različitih životnih pozadina. Kroz priče, pripovijedanje i slušanje, možemo definirati osobine ličnosti te povezivati pojedince i zajednice (Vodovnik 2023).

Slušanje, govorenje i čitanje su ključne vještine koje učenici razvijaju u osnovnoj školi. U prvoj fazi osnovnoškolskog obrazovanja, učitelji posvećuju najveću pažnju upravo tim područjima s posebnim naglaskom na slušanju, budući da ono ima značajan utjecaj na usvajanje govora i čitanja. Slušanje je najrasprostranjenija i najvažnija aktivnost među djecom,

a predškolska djeca uče jezik prvenstveno kroz ovu vještinu. Kao ključna komponenta, slušanju se temelje sve ostale komunikacijske sposobnosti (Vodovnik 2023)

U svome radu, Vodovnik navodi kako mašta otvara put do naše unutarnje duhovne dimenzije, a dječju maštovitost treba poticati i poštovati. Slušanje bajki jedan je od najboljih načina za poticanje dječjeg razvoja jer djeca kroz bajke emocionalno, intelektualno, socijalno i moralno sazrijevaju. Bajke pružaju djetetu važne životne lekcije o vrijednostima poput ljubavi, mržnje, hrabrosti, pravde i dobrote. Kroz priče, djeca upoznaju različite životne uvjete, poput siromaštva i bogatstva, te shvaćaju da se za postizanje dobrog treba truditi, jer život nosi i izazove koje treba prevladati. U svojoj mašti, djeca se poistovjećuju s junacima iz bajki, razvijajući pozitivne emocije i vlastito mišljenje, prilagođeno njihovom razvojnom stupnju. Čitanje bi trebalo postati redoviti dio obiteljskog života, poput rituala ili zdrave navike kao što je pranje zubi. Bitno je djeci čitati raznolike knjige kako bi upoznali različite svjetove, kulture, junake, teme, stilove i žanrove te postupno otkrivali svoje interese. Svakodnevno pričanje priča i čitanje djeci od najranijeg uzrasta nije ključno samo za razvoj njihovih govornih sposobnosti i osjećaja za književnu ljepotu, već ima i važnu ulogu u prevenciji s pozitivnim utjecajem na šire društvo (Vodovnik 2023).

Čitanje i slušanje književnosti jača sposobnost imaginativne aktivnosti, što značajno doprinosi razvoju maštovitog razumijevanja. Međutim, ništa ne može nadmašiti maštovite doživljaje koji se javljaju tijekom čitanja. Kada malo dijete sluša bajku, prvo u svojoj mašti stvara priču do savršenstva, uključujući sve detalje koji su mu važni. Kasnije se potpuno uranja u priču, suosjeća s junakom i proživljava njegove avanture, strahove i izazove. Čitanje tako omogućuje djeci da stvaraju maštovite slike, što im pomaže u izgradnji osjećaja za stvarnost, logičkog razmišljanja i kreativnosti. Imaginarno razumijevanje također pomaže mladim čitateljima u rješavanju konfliktnih situacija u njihovom životu (Marjanović Umek, 1990).

3.1. Odabir priče prema djetetovoj dobi

Priče u djetetovim počecima života trebaju biti kratke, ritmične i nježne – poput uspavanki, tapšalica i kratkih priča s rimom (Velički i Katarinčić, 2011). Djeca u drugoj i trećoj godini života, dok slušaju priče, sudjeluju cijelim svojim bićem i ponavljaju riječi koje su čula od pripovjedača. U tom razdoblju preporučuju se igre s prstima i kraće priče s rimom (Velički, 2013). Također, odgajatelj ili pripovjedač priče treba uzeti u obzir kako dijete doživljava priču. U razdoblju od treće do pete godine života, govor i dalje predstavlja zvučno i glasovno iskustvo te osjetilni doživljaj pa se preporučuje nastavak ritmiziranih i rimovanih priča. No, postupno

se uvode priče s čudesnim elementima i prelazi se na duže bajke. Autorica Velički (2013) istaknula je tri najvažnija obilježja koje priča za djecu treba imati:

- priča mora sadržavati određenu akciju, dok je radnja podijeljena u nekoliko epizoda.
- likovi bi trebali biti jednostavni, a priču bi trebalo obogatiti ponavljanjem određenih dijelova
- Sadrži li radnja akciju podijeljenu na manje, lako razumljive epizode bez nepotrebnih komplikacija? Jesu li događaji prikazani kroz maštovite slike sa jednostavnim i djetetu poznatim elementima? Jesu li likovi lako prepoznatljivi po svojim karakteristikama? Ponavljaju li se u priči određeni elementi?

Naglašava se važnost ponavljanja priče jer to djetetu omogućuje slušanje nečega poznatog, pri čemu se stvara napetost i pruža mogućnost iznenadnog obrata. Priče bi također trebalo birati u skladu s godišnjim dobima i blagdanima koji su važni u kulturi društva. Međutim, prema autoru Bettelheimu (2000), vrlo je teško, zapravo nemoguće, odabrati idealnu priču za dijete koja će mu se najviše svidjeti i biti mu najznačajnija. Roditelji i odgajatelji trebaju pratiti dijete, promatrati njegove interese i obraćati pažnju na osjećaje koje priča u njemu izaziva.

4. Glazbena kultura kao nastavni predmet u osnovnoj školi

Glazba je uvijek igrala važnu ulogu u ljudskom razvoju. Ona služi kao sredstvo prenošenja znanja i vjerovanja, ali također djeluje kao motivacijski faktor. Glazba potiče emocije, misli i ponašanje. Kao školski predmet, glazba omogućuje stjecanje glazbene pismenosti te bi trebala služiti kao sredstvo poučavanja, inspiracije, povezivanja ljudi i metoda odgoja u promicanju vrijednosti i principa ključnih za ljudski razvoj.

Umjetnička područja u odgoju pružaju djeci temelj za kreativnost, pripremajući ih za buduće profesionalne izazove i životne situacije. Kultura i glazba osiguravaju vrijedne osobne i društvene načine života u pogledu učenja, usavršavanja, razvijanja osobnosti i kreativnosti. Glazbena umjetnost predstavlja moćno sredstvo u obrazovanju djece jer potiče kritičko i estetsko mišljenje, potiče kreativnost, utječe na spoznajne i vrijednosne aspekte individue te promiče kulturu življenja i značaj cjeloživotnog učenja. Pedagoški proces kroz glazbu nastoji razvijati estetski potencijal djeteta, poticati njegovu sposobnost da prepozna ljepotu i omogućiti mu da doživi glazbenu umjetnost. Taj doživljaj glazbe je neprocjenjiv, jer omogućuje doživljavanje "lijepog" i doprinosi stvaranju kulturnog ozračja u školi. Ovakav pristup odgoju naziva se estetskim odgojem (Miočić, 2012).

Glazbeni odgoj predstavlja ključan dio estetskog i umjetničkog obrazovanja te ima značajan utjecaj na afektivni, kognitivni, psihomotorički i socijalni razvoj djeteta (Miočić, prema Denac, 2012). U stimulativnom okruženju razvijaju se i glazbene sposobnosti, koje uključuju niz vještina poput prepoznavanja i pamćenja melodija, percepcije ritma, razumijevanja tonaliteta, prepoznavanja intervala, uočavanja estetske vrijednosti glazbe i razvijanja apsolutnog sluha. Osnovni cilj razvoja glazbenih sposobnosti jest poticanje estetskog doživljavanja glazbe (Miočić, prema Dobrota, 2012).

Kako bi se uspješno postigli ciljevi glazbenog, odnosno estetskog odgoja, potrebno je osmisliti glazbene aktivnosti koje se provode kroz igru. Glazbeni odgoj doprinosi razvoju različitih sposobnosti kod djece, uključujući senzorne, izražajne, kreativne, intelektualne i manualne vještine. Prema Dobroti, glazbena kultura se dijeli na aktivnosti poput pjevanja, glazbenih igara, brojalica, pokreta uz pjevanje i glazbene igre te slušanja glazbe (Miočić, prema Dobrota, 2012).

Novi pristup odgoju i obrazovanju naglašava važnost uvažavanja djetetovih razvojnih potreba i poticanja cjelovitog razvoja svih aspekata njegove osobnosti (Blašković i Novaković, 2012). Uključivanje umjetnosti u odgoj i obrazovanje od najranije dobi ključno je za razvoj

umjetničke inteligencije koja pozitivno utječe na različite karakteristike učenika. Umjetnost poboljšava percepciju, maštu, moralni i spoznajni razvoj, etičnost, komunikaciju, kritičko mišljenje, pažnju, radne navike, emocionalnu inteligenciju, kreativnost, motoriku i osjetljivost (Blašković i Novaković, prema Eisner i Kroflič, 2012). Razvijanjem glazbenih vještina povećava se samopouzdanje, samopoštovanje, zadovoljstvo, samodisciplina, tjelesna koordinacija i mnoge druge sposobnosti (Blašković i Novaković, 2012).

Studenti Učiteljskih fakulteta tijekom studija pohađaju kolegije iz Glazbene kulture, Metodike glazbene kulture i Glazbenog praktikuma, čime stječu kompetencije za poučavanje glazbene kulture u osnovnim školama. Kada govorimo o glazbenoj kompetentnosti učitelja, važno je da njihove vještine odgovaraju zahtjevima nastave glazbe u primarnom obrazovanju. Prema Nastavnom programu glazbene kulture i očekivanjima koja su postavljena pred učenike, učitelji tijekom obrazovanja na Učiteljskim fakultetima trebaju biti osposobljeni da:

- znaju pjevati, dobro poznaju prikladne pjesme i mogu pratiti zajedničko pjevanje, vlastito i učenika, na instrumentu (klavir, gitara, itd.)
- poznaju dovoljan broj prikladnih skladbi koje će interpretirati s učenicima
- budu u mogućnosti s učenicima kvalitetno izvoditi jednostavne glazbene igre
- znaju na koji način svaku od tih aktivnosti pravilno, metodički izvesti s učenicima

Trajno i profesionalno usavršavanje učitelja proizlazi iz društvene potrebe za kompetentnim učiteljem koji će svoje obrazovne metode kontinuirano prilagođavati promjenama i zahtjevima suvremenog života, čime će održavati potrebnu razinu kvalitete obrazovanja i doprinosti društvenom razvoju (Šulentić Begić, 2013). Učitelj prilagođava svoje poučavanje učenicima i svojim kompetencijama potiče njihovu aktivnu ulogu u nastavnom procesu, uključujući i nastavu Glazbene kulture. Glazbena kompetentnost učitelja ne utječe samo na estetski odgoj, već i na vokalni razvoj učenika. Stoga je izuzetno važno da učitelji budu obrazovani kako bi mogli približiti glazbene sadržaje učenicima i potaknuti ih na aktivno korištenje glazbe u životu, koristeći vlastite vještine pjevanja, sviranja, slušanja glazbe i glazbene kreativnosti. Na taj način, učitelj stvara kvalitetniju i glazbeno bogatiju nastavu Glazbene kulture (Vidulin, 2016).

4.1. Kurikulum Glazbene kulture

U hrvatskim osnovnim školama, učitelji razredne nastave predaju Glazbenu kulturu samo tijekom prva tri razreda, a od 4. razreda pa nadalje tu ulogu preuzimaju učitelji predmetne nastave glazbene kulture. (GKGU-MZO, 2019)

Glazba je dio svih kultura svijeta te je, uz ostale umjetnosti, ključna za kvalitetan, skladan i cjeloviti razvoj svakog pojedinca. U obrazovnom je sustavu Republike Hrvatske učenje glazbe prepoznato i priznato kao neizostavan čimbenik u oblikovanju specifično-glazbenih, ali i općih (generičkih) kompetencija učenika (GKGU-MZO, 2019).

Glazbeni odgoj, kao što sam do sada navela, igra ključnu ulogu u cjelokupnom razvoju djece i mladih, obuhvaćajući ne samo tehničke i teoretske aspekte glazbe, već i emocionalne, socijalne i kognitivne komponente te je stoga od 2006./07 na temelju Hrvatskog nacionalnog obrazovnog standarda (HNOS, 2005) sastavni dio obrazovnoga sustava Republike Hrvatske. Prema njemu, glazbena područja koja su bila zastupljena u nastavi Glazbene kulture bila su pjevanje, sviranje, slušanje i glazbena kreativnost (NPiP, 2006) sve do 2019. godine.

Nastava glazbene kulture temelji se na 4 ključna načela: psihološko, kulturno-estetsko, načelo sinkroničnosti i načelo interkulturalnosti. Psihološko načelo potiče učitelje da podržavaju učenike koji žele aktivno sudjelovati u glazbenim aktivnostima, dok kulturno-estetsko načelo priprema učenike da postanu odgovorni konzumenti glazbene kulture. Načelo sinkroničnosti ističe kako je glazba u fokusu, analizirana iz različitih perspektiva, a ne samo iz povijesnog konteksta, a načelo interkulturalnosti naglašava kako kroz upoznavanje glazbe vlastite kulture i glazbi svijeta, učenici razvijaju svijest o različitim, ali jednako vrijednim osobama, narodima, kulturama, religijama i običajima.

Program glazbene kulture je otvoren, što omogućava učiteljima da, uz obvezni sadržaj, sami oblikuju nastavu u skladu s interesima i mogućnostima učenika. Cilj nastave je upoznati učenike s glazbenom kulturom, osnovnim elementima glazbenog jezika, razviti njihovu kreativnost te potaknuti kritičko i estetsko vrednovanje glazbe (NPiP, 2013). Organizacija predmeta Glazbene kulture također je i interdisciplinarna, uspostavlja snažnu povezanost s drugim umjetničkim područjima, te su prisutne i brojne korelacije s različitim predmetima, područjima i međupredmetnim temama.

Danas se glazbena kultura podučava prema dokumentu kojim se određuje broj nastavnih sati po predmetima i razredima te opseg, dubina i redoslijed nastavnih sadržaja, a taj dokument se naziva "*Kurikulum za nastavni predmet glazbene kulture za osnovne škole i glazbene umjetnosti za gimnazije u republici hrvatskoj*" koji je donesen 2019. godine. U hrvatskom obrazovnom sustavu nastava Glazbene kulture odvija se 35 sati godišnje, što znači jedan sat tjedno, jer nije predviđeno održavanje blok-sati. Novost koju je Kurikulum donio je ta da su nastava, njezini ciljevi, ishodi i zadaci raspoređeni unutar triju domena, kroz koje se nastava ostvaruje (Slika 1.). Domena A: Slušanje i upoznavanje glazbe, fokusira na upoznavanje glazbe kroz audio i videozapise te moguće neposredne susrete učenika s glazbom.

Aktivnim slušanjem, učenici će se upoznati s različitim vrstama, stilovima, pravcima i žanrovima glazbe, steći znanja o glazbeno-izražajnim elementima i različitim razinama organizacije glazbenog djela, te naučiti kako doživjeti, razumjeti i vrednovati glazbu. Upoznata glazbena djela potaknut će ih na istraživanje novih glazbenih iskustava. (GKGU-MZO, 2019)

Domena B: izražavanje glazbom i uz glazbu, učenici se bave glazbenim aktivnostima kao što su pjevanje, sviranje, glazbene igre, glazbeno stvaralaštvo i pokret uz glazbu, što omogućava cjelovit doživljaj glazbe te razvoj glazbenih sposobnosti i kreativnosti. Nastava glazbe je fleksibilna i omogućuje prilagođavanje naglaska na određene aktivnosti prema dobi, sposobnostima i interesima učenika. Kvalitetno provođenje ovih aktivnosti postavlja temelje za izvannastavne aktivnosti, kao i za izbornu i fakultativnu nastavu, uključujući pjevačke zborove, instrumentalne sastave, orkestre, plesne skupine, folklorne ansamble, skladanje i individualno sviranje. (GKGU-MZO, 2019)

Domena C: glazba u kontekstu, osnova ove domene su domene A i B, na temelju kojih učenici otkrivaju vrijednosti bogate regionalne, nacionalne i globalne glazbene i kulturne baštine. Učenici uočavaju razvoj, uloge i utjecaje glazbene umjetnosti na društvo te povezuju glazbenu umjetnost s drugim umjetnostima. Ova domena nadopunjuje domene A i B i s njima se isprepliće u većoj ili manjoj mjeri, ovisno o odgojno-obrazovnom ciklusu. U prvom, drugom i trećem ciklusu, domena C se ostvaruje kroz domene A i B. U četvrtom i petom ciklusu, domene A i C su komplementarne, objedinjujući muzikološke sadržaje i pripadajuće glazbeno-nastavne sadržaje (GKGU-MZO, 2019).

U učenju i podučavanju glazbe postoje zajednički elementi prisutni u svim područjima:

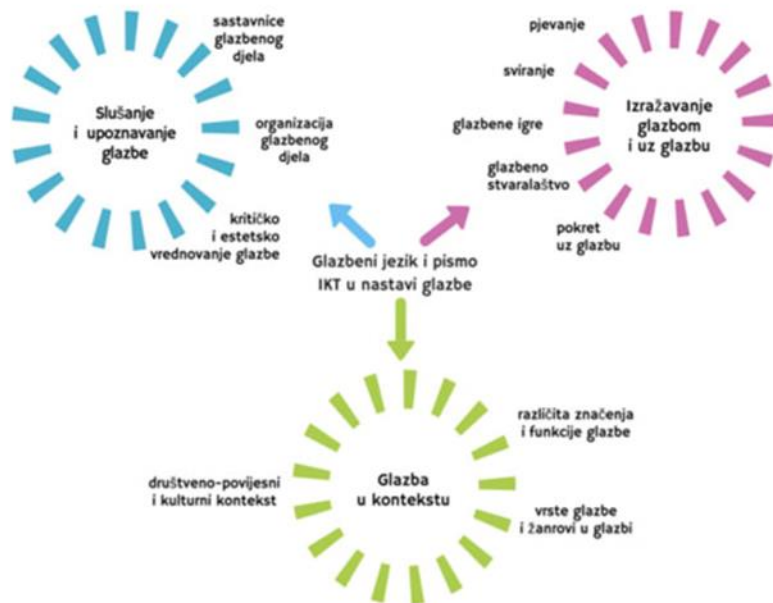
- glazbeni jezik, koji je ključan za aktivno slušanje, razumijevanje i izvođenje glazbe, kao i za čitanje notnog zapisa kod aktivnog muziciranja, odnosno sviranja
- informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT), koja igra značajnu ulogu u suvremenom pristupu učenju i podučavanju glazbe.

IKT, kao zajednički element učenja i podučavanja glazbe, može se koristiti u svim područjima.

To uključuje:

- upoznavanje učenika s računalnim programima
- učenje glazbenog pisma uz pomoć računala
- obradu i eksperimentiranje sa zvukom
- rad u softverima za skladanje glazbe.

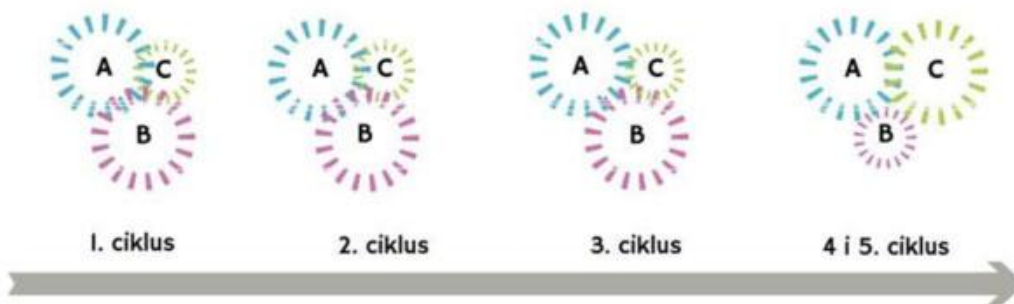
Kasnije u radu ću se još osvrnuti na IKT.

Slika 1. Domene GLK

Kurikulum se sastoji od 5 ciklusa (Slika 2.), u prvi odgojni ciklus ubraja se 1. i 2. razred osnovne škole, a u drugi ciklus 3., 4. i 5. razred osnovne škole. Treći ciklus čine 6., 7. i 8. razredi osnovne škole, a 4. i 5. ciklus se odvijaju u srednjoj školi.

Predloženi omjer zastupljenosti domena u odgojno-obrazovnom procesu može se mijenjati. Učitelj može tijekom školske godine prilagoditi važnost pojedinih domena, ovisno o interesima učenika u određenom razredu i specifičnostima školskog kurikuluma.

Slika 2. Zaokupljenost domena prema ciklusima

Kurikulum postavlja glavne ciljeve „učenja i poučavanja predmeta Glazbena kultura/Glazbena umjetnost“ koji uključuju sljedeće:

- Osigurati društveno-emocionalni razvoj svih učenika, uključujući darovite i učenike s teškoćama.
- Poticati razvoj glazbenih sposobnosti svih učenika u skladu s njihovim individualnim sposobnostima.

- Potaknuti učenike na aktivno sudjelovanje u glazbenim aktivnostima i kulturnom životu zajednice.
- Upoznati učenike s glazbenom umjetnošću kroz kvalitetna i reprezentativna djela različitog podrijetla, stilova i vrsta.
- Poticati razvijanje glazbenog ukusa i kritičkog mišljenja.
- Potaknuti razumijevanje interdisciplinarnih karakteristika i potencijala glazbe.
- Osvijestiti vrijednosti regionalne, nacionalne i europske kulturne baštine u kontekstu svjetske kulture.
- Razviti kulturno razumijevanje i interkulturalne kompetencije kroz izgradnju odnosa prema vlastitoj i otvoren pristup prema drugim glazbenim kulturama.
- Naglasiti prihvaćanje i poštovanje drugih osoba i različitih mišljenja. (GKGU-MZO, 2019, str. 8)

5. Metodički postupci u nastavi glazbene kulture

Unutar nastavne metodike često se postavlja pitanje što točno predstavljaju nastavne metode. Ovo pitanje je i dalje relevantno jer se smatra da je nastavna metodika samo primjena različitih metoda učenja i poučavanja, čime bi se iscrpio njen puni sadržaj (Pranjić, 2013; prema Liščić, 2020). Nastavne metode možemo opisati kao postupke koje nastavnik primjenjuje kako bi na određeni način strukturirao tijek nastave (Mattes, 2007; prema Liščić, 2020). Nastavne metode su načini zajedničkog rada učitelja i učenika s ciljem ostvarivanja nastavnih zadataka, odnosno promišljeni postupci kojima se učitelj služi kako bi učenicima omogućio postizanje nastavnih ciljeva koristeći se nastavnim sadržajem. Kada govorimo o metodama u kontekstu učenja i poučavanja, mislimo na primjenu određene metode, kao i na metodički pristup učitelja u oblikovanju nastave te na učenike koji izvršavaju postavljene zadatke (Pranjić, 2013; prema Liščić, 2020).

Za razliku od drugih odgojno-obrazovnih područja u osnovnom, općem i stručnom obrazovanju, glazba ima jedinstveni vlastiti odgojno-obrazovni sustav koji je po trajanju i podjeli na razine (osnovni, srednji i visoki) usporediv s općim obrazovanjem. Potreba za ranim početkom stručnog glazbenog obrazovanja i za posebnim sustavom obrazovanja objašnjava se velikom složenošću ključnih glazbenih vještina, kao što su svjesno čitanje i pjevanje notnog zapisa te sviranje instrumenata (Rojko, 2012; prema Liščić, 2020).

Učitelj glazbene nastave ne smije se uvijek zadovoljiti korištenjem istih, poznatih i unaprijed utvrđenih metoda. Učitelj s kreativnim porivima tražit će, oslušivati potrebe i interese učenika, istraživati i osjećati što se događa, te pronalaziti metode za pokretanje i usmjeravanje kreativnih procesa, kao i način pristupa svakom učeniku. Učenici će biti kreativni onoliko koliko im to omogućimo. Moramo stalno tražiti inovativne metode koje nisu dosadne i koje omogućavaju učenicima što više samostalnog rada. U tim metodama učitelji će biti suradnici, medijatori, vodiči, poticatelji i motivatori, dok će učenici biti istraživači. Tek kada se učenik osjeti slobodnim i podržanim, moći će izraziti svoju kreativnost (Dubovicki i Omičević, 2016).

S obzirom na aktivnosti i sadržaje koji su prisutni u nastavi Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti učitelji i nastavnici glazbe primjenjuju različite metodičke postupke, a oni su:

- metodički postupci slušanja i upoznavanja glazbe
- metodički postupci upoznavanja muzikoloških sadržaja
- metodički postupci pjevanja
- metodički postupci sviranja
- metodički postupci stvaralaštva, glazbenih igara i pokreta uz glazbu

- metodički postupci osnova glazbene pismenosti.

S obzirom na temu rada, osvrnut ću se samo na postupke slušanja i upoznavanja glazbe.

5.1. Metodički postupci slušanja i upoznavanja glazbe

Dobrota (2012; prema Šulentić Begić i Kujek, 2017) navodi kako bi se nastava glazbe trebala fokusirati na razvijanje vještina slušanja jer se razumijevanje glazbenog djela temelji na njegovom doživljaju. Prema aktivnosti tijekom slušanja glazbe, razlikujemo aktivno i pasivno slušanje. Aktivno slušanje zahtijeva da slušatelj bude donekle suradnik kompozitora. (Rojko, 1996; prema Šulentić Begić i Kujek, 2017). Pasivno slušanje odnosi se na slušanje glazbe kao pozadine, bez svjesne usmjerenosti pažnje (Šulentić Begić i Kujek, 2017). Pasivno slušanje označava doživljavanje glazbe kao pozadinske zvuke, bez svjesnog usmjeravanja pažnje na nju (Šulentić Begić i Kujek, 2017). Ključni metodički izazov u slušanju glazbe je kako usmjeriti učenikovu pažnju kako bi slušanje bilo aktivno (Rojko, 1995; prema Šulentić Begić i Kujek, 2017). Aktivnim slušanjem učenici se upoznaju s glazbeno-izražajnim komponentama skladbe (Šulentić Begić, 2010; prema Šulentić Begić i Kujek, 2017). Učitelj treba svojim pitanjima usmjeriti učenikovu pažnju na elemente za analizu, ali najprije mora omogućiti učeniku da pravilno čuje glazbu. Nakon aktivnog slušanja, učitelj ne bi trebao kritizirati učenike ako donesu netočne zaključke. Najvažnije je da učenici pažljivo slušaju glazbu. Analize nakon slušanja trebaju služiti aktivnom slušanju, a ne biti svrha same sebi (Rojko, 2012; prema Šulentić Begić i Kujek, 2017). Kako zamišljanje izvanglazbenih sadržaja tijekom slušanja glazbe nije estetski prihvatljivo i nije prikladno za glazbenu nastavu, potrebno je usredotočiti se na aktivno učenje i poučavanje te na angažman učenika u prepoznavanju glazbeno-izražajnih elemenata (Šulentić Begić, 2013; prema Šulentić Begić i Kujek, 2017). Priprema za slušanje glazbenih djela trebala bi biti glazbena, a ne povijesna ili opća, odnosno ne bi trebala uključivati informacije o djelu ili skladatelju. Na primjer, jedan od načina glazbene pripreme može biti pjevanje tematskog dijela djela. Ova priprema pomaže učenicima da se bolje usmjere tijekom slušanja skladbi. Kada pjevanje tematskog dijela nije izvedivo zbog njegove složenosti, preporučuje se da nastavnik, koji zna svirati, izvede karakteristične ulomke iz skladbe koju će učenici slušati (Šulentić Begić i Tomljanović, 2014; prema Pušić, 2017). Dok glazba svira, učitelj treba posvetiti potpunu pažnju slušanju. Aktivno slušanje glazbe od strane učenika uključuje i njihovo aktivno slušanje učitelja (Šulentić Begić, 2016; prema Šulentić Begić i Kujek, 2017). Učiteljev je zadatak da izabere reprezentativne skladbe, a nakon toga priprema zadatke za aktivno slušanje koji pomažu učenicima da se pripreme za slušanje. Ti zadaci obično

uključuju prepoznavanje i analizu glazbenih elemenata poput tempa, dinamike, mjere, melodijskih karakteristika, slogova, boje tona, vrste skladbe, ritma i izvođača. Prije slušanja glazbe ne pružaju se muzikološke informacije niti se otkriva naziv skladbe (Šulentić Begić, 2016; prema Šulentić Begić i Kujek, 2017).

Cilj slušanja je oblikovati učenikov ukus za kvalitetnu, umjetničku glazbu i razvijati estetski odgoj kod učenika, a svojim radom istakla bih vrijednosti i spoznaje koje kod učenika možemo probuditi slušanjem glazbenoga djela Peća i Vuk.

6. Glazbena priča

Simfonijska priča ili glazbena priča je vrsta glazbene kompozicije koja kombinira elemente pripovijedanja s orkestralnom glazbom. U simfonijskoj priči, naracija se iznosi preko pripovjedača ili je implicirana kroz glazbu, pri čemu različiti instrumenti ili teme predstavljaju likove, radnje ili scene. Ova vrsta glazbe je posebno učinkovita u angažiranju slušatelja, posebno djece, koristeći glazbu kako bi se priča obogatila i ilustrirala.

Iz pregledanih literatura bilo je teško ciljano objasniti što je to točno glazbena priča. Neki autori poput Gabelice i Težaka nazivaju je zvučna priča ili pak ozvučena priča (Petričević, 2018). Gabelica i Težak koriste termin zvučna priča za svaku audiopriču koja se sastoji od zvukova, šumova i tonova (Gabelica i Težak, 2017; prema Petričević, 2018, str. 26). Njirić (2001, str. 54) opisuje glazbenu priču kao književno-glazbeni oblik koji je nastao u novije vrijeme, potaknut razvojem radija i industrije gramofonskih ploča te je postao vrlo popularan među mladim slušateljima.

Njirić (2018) iznosi tri različita odnosa između glazbe i teksta, prema kojima se mogu oblikovati vrste priče:

1. glazba kontinuirano prati radnju;
2. povremeno prati radnju u kratkim dijelovima, istovremeno s tekstom ili samostalno (Peća i vuk);
3. uz način opisan pod brojem 2 (ili bez njega), sadrži samostalne zaokružene cjeline poput pjesama, plesova i sl. (Crvenkapica).

Prema Njirićevoj klasifikaciji odnosa između teksta i glazbe, može se zaključiti da je jedna vrsta proučavanog "predmeta" glazbena ili zvučna priča. Učenici bi, dakle, mogli slušati, analizirati ili samostalno i/ili grupno stvarati takve priče.

Glazbena priča pruža djeci priliku da kroz zvučne elemente obogate svoju maštu i razviju emocionalnu inteligenciju. Kroz slušanje glazbene priče, djeca uče prepoznavati emocije i događaje putem glazbenih tema i tonova što pridonosi njihovom cjelokupnom razumijevanju svijeta. Također, ova vrsta priče potiče djecu na stvaranje unutarnjih slika i predodžbi, što je važno u razvoju kognitivnih sposobnosti. Uz to, glazbena priča može pomoći djeci da kroz igru i kreativnost izraze vlastite osjećaje i ideje (Njirić 2001). U obrazovnom kontekstu, glazbena priča može biti alat za razvijanje glazbenih sposobnosti i interesa kod djece. Učenici mogu aktivno sudjelovati u procesu stvaranja ili interpretacije glazbene priče, što potiče njihovu kreativnost i omogućuje im da razviju glazbene vještine poput pjevanja, sviranja i slušanja glazbe. Osim toga, kroz integraciju drugih umjetničkih disciplina poput slikarstva, plesa i

dramskog izraza, glazbena priča može postati temelj za razvoj interdisciplinarnih kompetencija kod učenika. Važno je naglasiti da je glazbena priča osim što je element zabave, vrlo moćan pedagoški alat.

U Kurikulumu se navodi samo jedna glazbena priča, i to samo kao preporuka, a to je *Peća i Vuk* Sergeja Prokofjeva. Nekoliko autora (Dobrota, 2012; Franolić, 2018; Njirić, 2001; Rojko, 1996) spominje glazbenu priču *Peća i vuk*, dok Njirić (2001) dodatno pruža slikovni prikaz likova, instrumenata i notnog zapisa.

6.1. Peća i Vuk

6.1.1. Sergej Prokofjev

Sergej Sergejevič Prokofjev rođen 23. travnja 1891. godine u ukrajinskom selu Soncivka, a potječe od ruskih doseljenika, bio je skladatelj dirigent i pijanist koji je brzo savladao razne žanrove, što ga je učinilo jednim od najutjecajnijih i najvažnijih skladatelja 20. stoljeća. Poput Mozarta i on je u najranijoj dobi pokazao sklonost za glazbu. Prvu je skladbu za glasovir skladao u dobi od pet godina, a prvu operu u dobi od devet godina. Smatra se začetnikom neoklasicizma i kubizma u glazbi, a u kasnijim djelima vratio se ruskoj glazbenoj tradiciji iz 19. stoljeća i lirskim melodijama.. Klavir je svirao od ranog djetinjstva pod majčinim vodstvom, a prije spavanja slušao je skladbe Beethovena, Chopina, Liszta i Čajkovskog. U dobi od trinaest godina upisao se na Konzervatorij u Sankt Peterburgu, postavši najmlađi student ikad primljen. Prokofjev je komponirao 14 opera, 11 klavirskih sonata, 9 baleta i 7 simfonija. Među njegovim najpoznatijim djelima su opere "Zaljubljen u tri naranče", "Plameni anđeo", "Kockar", "Rat i mir", te baleti "Romeo i Julija" i "Pepeljuga". Njegov stil odražava ljubav prema bajkama i dječju nevinost. Umro je 5. ožujka 1953. Godine.

6.1.2. Peća i Vuk

Godine 1936. Natalya Sats, direktorica Moskovskog Centralnog dječjeg kazališta, naručila je od Prokofjeva da napiše glazbenu priču za djecu. Namjera je bila da se djeca upoznaju s pojedinim instrumentima u orkestru. Dok pripovjedač priča priču, orkestar naglašava likove glazbenim temama koristeći četiri specifične obitelji instrumenata: gudače, puhače, limene puhače i udaraljke. Tako je nastala glazbena priča *Peća i Vuk*. Djelo je napisao za samo četiri dana, a prva izvedba je održana u Moskovskom dječjem kazalištu 2. svibnja 1936. godine. Simfonijskom pričom „*Peća i vuk*“, Prokofjev je ostvario svoju dugogodišnju želju da stvori djelo koje će poslužiti kao prvi susret publike s klasičnom glazbom. U tome je

u potpunosti uspio, jer se „Peća i vuk“ i danas izvodi na mnogim koncertnim pozornicama diljem svijeta. Djelo je skladano za gudački orkestar, kojem je Prokofjev vješto pridružio puhačke instrumente, udaraljke i pripovjedača. Glazba, riječ i slika imaju jednaku važnost u stvaranju cjelovitog doživljaja. Kroz razigrane melodije gudača i prepoznatljive teme koje oslikavaju likove iz priče, stvoren je glazbeno-vizualni doživljaj koji publika lako pamti i prepoznaje pri svakom novom slušanju. Film nastao na temelju Prokofjeve glazbe “Peća i vuk” osvojio je Oscara za najbolji kratkometražni animirani film 2008. godine. (Wikipedia)

Kratki sadržaj:

Peća je bio dječak koji se jednog dana igrao na livadi. Na livadi je bila patka koja se zabavljala u bari jer je obožavala vodu. Na grani je sjedila Pećina prijateljica ptica, s kojom je provodio svaki dan. Tada se pojavila mačka koja je ugledala pticu i htjela ju uhvatiti. Peća je u posljednjem trenutku upozorio pticu, koja je odmah poletjela i upitala patku: "Kakva si ti to ptica kad ne možeš letjeti?" Patka joj je odgovorila: "A kakva si ti to ptica kad ne možeš plivati?" Zatim dolazi djedica, koji vodi Peću natrag u dvorište kako bi ga zaštitio od vuka. Peća je bio hrabar i nije se bojao vuka no svejedno je poslušao djeda i ušao u kuću. U trenutku kada su ušli u dvorište, pojavio se veliki sivi vuk. Patka je odmah izašla iz bare i počela trčati prema dvorištu, ali ju je vuk uhvatio. Peća je brzo zgrabio granu i popeo se na drvo. Zajedno s ptičicom dogovorio je plan kako uhvatiti vuka. Peća je donio konopac, a ptičica je njime omotala vuka oko drveta. U tom trenutku dolaze lovci i ugledaju uhvaćenog vuka. Još uvijek se iz vuka čuo zvuk patke. Peća nije čekao, već je zamolio lovce da poštede vuka i umjesto toga ga odvedu u zoološki vrt. Lovci su poslušali Peću, spasili patku i ostavili vuka na životu. Patka se potom vratila svojim prijateljima i nastavila se igrati na lijepoj livadi (Mozaik knjiga, Peća i Vuk, 2016).

Svaki lik u priči "Peća i vuk" predstavljen je različitim instrumentom i prepoznatljivom melodijom, pa tako Peću predstavljaju gudački instrumenti (uključuju violine, viole, violončela i kontrabase, a njegovu melodiju najčešće svira violina). Ptica, Patka, Mačka i Pećin Djed su predstavljeni drvenim puhačkim instrumentima. Pticu predstavlja flauta, patku oboa, mačku klarinet, djeda fagot, vuka rogovi, a lovce i njihove puške timpani.

U nastavi glazbene kulture, ovom glazbenom pričom, djecu osim što možemo uputiti da prate radnju priče, njihovu pažnju možemo usmjeriti na to koji instrumenti se pojavljuju i kakvu ulogu imaju, koja melodija je karakteristična za svaki instrument, kakva je dinamika u odnosu na događaje u priči, kakav je tempo, visina tonova, koji se tonovi pojavljuju i slično.

Postoje različita mišljenja o prikladnosti glazbene priče za nastavu glazbene kulture. Njirić (2001) i Franolić (2018) smatraju da je glazbena priča pogodna za tu svrhu, a Rojko

(1996) odbacuje tu ideju. Rojko (1996) potpuno odbacuje upotrebu drugih glazbenih priča u nastavi, tvrdeći da je jedina prikladna glazbena priča "Instrument čarobnjak" Branimira Sakača jer služi kao didaktičko sredstvo za upoznavanje djece s glazbenim instrumentima. Rojko (1996) navodi nekoliko priča, poput „Crvenkapice“, „Snjeguljice“, „Dječaka iz svemira“ i „Ribara Palunka i njegove žene“ te ističe da i one nisu prikladne za korištenje u nastavi glazbene kulture. Smatra kako ove priče nisu prikladne jer glazba u njima služi samo kao pozadinska, što učenike pretvara u pasivne slušatelje. Dobrota (2012) podržava ovo mišljenje iz istog razloga, dok Šulentić Begić (2013) dodaje da je „takvo slušanje glazbe neestetsko i stoga neprimjereno za nastavu glazbe.“

S ovim autorima se može složiti u smislu da glazbena priča mora biti didaktički prilagođena satu Glazbene kulture kako bi bila prikladna za upotrebu. Prema tome, "Peća i vuk" te "Instrument čarobnjak" primjeri su prikladnih priča za sat Glazbene kulture jer djeca, slušajući ih, ne samo da uče o instrumentima, već stječu znanja i o drugim glazbenim elementima.

6.2. Peća i vuk u nastavi Glazbene kulture

Kao što sam već i navela, Glazbena priča Sergeja Prokofjeva se u Kurikuklumu navodi samo kao preporuka. Osobno mislim da je vrlo vrijedan alat pomoću kojeg učenici u isto vrijeme mogu usvajati ishode glazbene kulture i hrvatskoga jezika. U Glazbenoj kulturi, glazbena priča Peća i vuk bi se mogla provesti kroz sve tri domene.

U domeni A može se koristiti tako što bi učenici učili o elementima glazbenog djela kao što su ritam, tempo, dinamika i izvođački sastavi. U domeni B, učenici bi mogli kroz pjevanje, sviranje i glazbeno stvaralaštvo sami osmisliti glazbenu priču, prilagođenu njihovoj dobi, uzimajući u obzir njihove sposobnosti za pažnju i koncentraciju. Učitelji bi prema potrebi određivali razinu pomoći u tom procesu, ovisno o dobi učenika i njihovoj sposobnosti da samostalno izvrše zadatak. U domeni C glazbena priča također može biti korisna, ali bi u tom slučaju učitelji trebali osmisliti priču koja bi na zanimljiv način prenijela znanje o skladateljima, povijesti glazbe, glazbenim vrstama i žanrovima. Ipak, u takvom kontekstu, priča bi bila više didaktička nego glazbena. Na ove načine, djeca bi lakše učila, a u isto vrijeme se i zabavljala.

Neki od odgojno-obrazovnih ishoda koji se mogu ostvariti provođenjem Glazbene priče Peća i vuk su

Učenik:

- razlikuje tonove prema njihovim karakteristikama: visoki – niski, dugi – kratki, tihi – glasni, te prepoznaje razliku između muških i ženskih glasova

- prepoznaje i imenuje instrumente
- prema slušanju glazbenog djela, razlikuje različite ugođaje poput tužnog, veseloga...
- izražava glazbene elemente kao što su dinamika, ugođaj, visina tona, tempo, artikulacija, te razlikuje i neglazbene elemente poput fabule, kratkog sadržaja, emocija, interpretacije i značenja nepoznatih riječi
- ponavlja ritmičke uzorke i kreira vlastite
- eksperimentira sa zvukom, tražeći nove načine za njegovo stvaranje (npr. udarcem u stol) ili koristeći instrumente poput ksilofona, flaute i sl.

Još jednom ću se kratko osvrnuti na Kurikulum hrvatskih škola, koji navodi da u nastavi glazbene kulture postoje elementi zajednički svim trima domenama, a to su "glazbeni jezik i informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT)."

"IKT, kao zajednički element učenja i poučavanja glazbe, može se koristiti u svim domenama.

Primjena IKT-a uključuje:

- upoznavanje učenika s računalnim programima
- učenje glazbenog pisma uz pomoć računala
- audio obradu i eksperimentiranje sa zvukom
- rad u programima za skladanje glazbe." (GKGU-MZO, 2019, str. 10)

Korištenje IKT-a moglo bi kod učenika potaknuti veći interes za glazbu, posebno u današnjem digitalnom dobu, te bi im omogućilo da sami kreiraju, osmisle i digitaliziraju glazbene priče koje bi zatim mogli pretvoriti u video uradke i slično. Nažalost, nema istraživanja koja pokazuju koliko se IKT stvarno koristi u hrvatskim školama. Međutim, postoje podaci koji ukazuju da škole uglavnom nisu dovoljno opremljene za izvođenje nastave glazbene kulture, a čak i kada je oprema dostupna, učitelji često ne koriste sve dostupne materijale. S obzirom na današnji tehnološki napredak, korištenje prijenosnih kasetofona za reprodukciju glazbe i obrađivanje tema poput opere, operete, mjuzikla i narodne glazbe bez vizualne potpore djeluje nezamislivo, iako mnogi učitelji još uvijek koriste zastarjelu opremu (Šulentić Begić, 2006, str. 99). U svom istraživanju iz 2012. godine, Šulentić Begić nadopunjuje ovu misao ističući da većina učitelja ne svira niti koristi instrumente tijekom nastave. Čak i oni koji znaju svirati, najčešće koriste klavir, sintisajzer ili harmoniku, dok gitara ostaje najmanje korištena. Od 48 ispitanih učitelja, njih 16 znaju svirati, ali šestoro ih to uopće ne prakticira na satu. Što se tiče nastavnih sredstava, 32 učitelja koriste CD player, samo dvoje Hi-Fi uređaj, dok 24 koriste računalo i projektor. Orffov instrumentarij koristi 14 učitelja, a improvizirane udaraljke ili ručno izrađene zvečke njih 20. Istraživanje potvrđuje da se na satima glazbene kulture najčešće provode aktivnosti pjevanja, slušanja i glazbenih igara, dok su sviranje i izvođenje glazbe na

dnu popisa. Razlog tome je, prema većini ispitanih, osjećaj nedovoljne kompetentnosti za poučavanje sviranja i izvođenja skladbi (Šulentić Begić, 2006). Sagledavajući ove podatke s Kurikulumom glazbene kulture, može se utvrditi kako je nastava glazbene kulture u Hrvatskoj često zanemarena ili tretirana kao manje važan predmet. To je posljedica činjenice da učitelji nisu u mogućnosti (ili ne žele) provoditi nastavu na odgovarajući način zbog nedostatka školskih resursa ili zbog osjećaja nekompetentnosti u izvođenju određenih aktivnosti. Zaključno, Kurikulum postavlja ciljeve i ishode za idealnu nastavu, ali ta idealna slika često nije ostvarena u stvarnoj praksi.

Jedan od načina primjene IKT-a predstaviti ću u daljnim stranicama rada.

Naime, u svom radu "Oblikovanje glazbene priče Peća i Vuk u sustavu e-učenja Moodle", predstavljenog na konferenciji Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Suzana Tomaš i Snježana Dobrota prikazale su način oblikovanja glazbene priče u Moodle sustavu e-učenja. To se odnosi na mrežnu aplikaciju kojoj se može pristupiti putem preglednika s bilo kojeg računala s pristupom internetu. Glazbena priča razvijena je prema ADDIE modelu (Analiza, Dizajn, Razvoj, Implementacija, Evaluacija), koji se provodi kroz definirane faze.

Zbog neprekidne potrebe za modernizacijom nastavnog procesa, njihov rad istražuje utjecaj obrazovne tehnologije na glazbenu nastavu. Svi sudionici obrazovnog procesa u 21. stoljeću aktivno su povezani s obrazovnom tehnologijom, stoga je ključan razvoj i primjena informacijske i komunikacijske tehnologije uz upotrebu pedagoških načela koja omogućuju stvaranje obrazovne paradigme e-učenja. Ovaj pojam uključuje širok raspon aplikacija i procesa, poput učenja putem interneta, učenja uz pomoć računala, virtualnih učionica i digitalne suradnje (Tomaš i Dobrota, 2015). Sustavi e-učenja obično su web-aplikacije kojima se pristupa putem preglednika s bilo kojeg računala s internetskom vezom. Ti sustavi instalirani su na web-poslužiteljima obrazovnih institucija, omogućujući kreiranje nastavnih sadržaja (tečajeva, kolegija), dodavanje nastavnih i nenastavnih materijala, online komunikaciju putem društvenih alata, rješavanje zadataka, kvizova, testova, te predaju riješenih zadataka. Sustavi e-učenja pružaju funkcionalnosti za kreiranje, pohranu i isporuku nastavnih sadržaja, testiranje i vrednovanje učenika, te upravljanje i administriranje sudionika (učitelja, učenika, stručnjaka za predmet). Ove funkcionalnosti impliciraju različite uloge sudionika sustava e-učenja, poput učenika, učitelja, stručnjaka za predmet i administratora sustava. Prednosti e-učenja uključuju globalni pristup, niže troškove, bržu dostupnost obrazovnih sadržaja, veću fleksibilnost te odgovornost kako onih koji primjenjuju, tako i onih koji usvajaju nastavne sadržaje. Fleksibilnost se odnosi na primjenu koja omogućava interaktivnost korisnika. (Tomaš i Dobrota, 2015)

Model Analysis, Design, Develop, Implement, Evaluate (ADDIE) (Culatta, 2013) predstavlja akronim za faze procesa oblikovanja nastave: analiza, dizajn, razvoj, implementacija i evaluacija. ADDIE model se temelji na procesu koji se odvija unutar jasno definiranih faza, bez naglašavanja specifičnih teorija učenja (Instructional Design Using the ADDIE Model). Korištenjem ovog modela precizno se analizira tko su učenici, što se uči, gdje se uči, zašto se uči i kako se uči. Prednost modela je formativno vrednovanje koje se provodi tijekom cijelog procesa oblikovanja, što pomaže u izbjegavanju pogrešaka u stvaranju nastavnih sadržaja. Ako neka faza nije dobro izvedena, kvaliteta naredne faze također će biti ugrožena. Svaka faza modela ima specifične ciljeve i vrednuje se prema njima. (Tomaš, Dobrota 2015.)

Tomaš i Dobrota navode kako je u njihovom radu e-učenje povezano s procesom oblikovanja nastavnih sadržaja za glazbenu priču "Peća i vuk" u sustavu Moodle. Moodle je sustav otvorenog koda, što omogućava korisnicima da prilagode aplikacije svojim specifičnim potrebama. Moodle nudi razne mogućnosti, uključujući izradu više tečajeva unutar jednog sustava, planiranje tečajeva, raspored aktivnosti, kalendar, upravljanje korisnicima, korisničkim ulogama i grupama, rad s postojećim datotekama i obrazovnim sadržajima, provjeru znanja i ocjenjivanje, praćenje korisničkih aktivnosti, brojne alate za komunikaciju i suradnju, te upravljanje sustavom, uključujući sigurnosne kopije, statistike, logove i opsežan sustav pomoći.

Oblikovanje glazbene priče Peća i vuk

Faza analize:

uključuje određivanje načina na koji će se nastava provoditi, postavljanje ciljeva nastave, planiranje vremena, analizu sudionika i okruženja u kojem će se nastavni proces odvijati, te identifikaciju nastavnog sadržaja. Cilj nastavnih materijala za glazbenu priču "Peća i vuk" je omogućiti razumijevanje uloge orkestra te potaknuti slušnu i vizualnu percepciju glazbenih instrumenata. Nastavni sadržaj u sustavu Moodle obuhvaća tekstualne, slikovne i zvučne opise. Instrumenti opisani u ovoj glazbenoj priči uključuju: flautu, obou, klarinet, fagot, rog, gudačke instrumente, timpane i veliki bubanj. S obzirom na to da priča traje oko trideset minuta, a uzimajući u obzir trajanje dječje koncentracije, metodički je prikladno podijeliti priču na nekoliko dijelova. Autori Glazbene škrinjice 2 (Ivanović, Tavčar, 2001) preporučuju podjelu priče na tri dijela. U prvom dijelu (11 minuta i 50 sekundi), učenici upoznaju glavnog lika Peću (gudači), njegovog djeda (fagot), pticu (flauta), patku (oboa) i mačku (klarinet). Drugi dio priče (8 minuta i 29 sekundi) počinje dolaskom vuka (tri roga), dok treći dio (6 minuta i 47 sekundi) prikazuje dolazak lovaca (veliki bubanj i timpani) (Tomaš i Dobrota 2015).

Faza oblikovanja:

Oblikovanje predstavlja drugu fazu ADDIE modela i odnosi se na organizaciju i sistematizaciju nastavnih sadržaja. Ova faza uključuje strukturiranje dijelova procesa učenja, određivanje redoslijeda tih dijelova i aktivnosti unutar procesa. Također, slijedi korake realizacije nastavnog procesa (Gagnè, 1985), koji uključuju privlačenje pozornosti učenika, izlaganje ciljeva, povezivanje prethodnog znanja s novim, prikazivanje poticajnih sadržaja, davanje smjernica za učenje, stvaranje aktivne atmosfere, pružanje povratnih informacija, ocjenjivanje razumijevanja sadržaja, poticanje pamćenja i primjenu u novim situacijama (Gagnè, 1985). Nakon toga, izrađuje se nacrt nastave (Slika 3.) prema kojem se nastava razvija u sustavu Moodle. Ovaj nacrt, prezentiran u papirnatom obliku, obuhvaća objekte učenja unutar Moodle sustava. Objekti učenja su digitalni ili nedigitalni entiteti koji se mogu koristiti, ponovno koristiti ili referencirati tijekom učenja podržanog tehnologijom (Wiley, 2000). (Tomaš i Dobrota 2015).

Slika 3. Prikaz nacrta sadržaja glazbene priče Peća i Vuk

Faza razvoja:

Razvoj uključuje kreiranje nastavnih sadržaja iz prethodne faze koristeći nacrt i integraciju predmetnog znanja, u ovom slučaju glazbene priče "Peća i vuk", u sustav Moodle. Proces

započinje prijavom na sustav kao učitelj, koristeći korisničko ime i lozinku dodijeljene od strane administratora. Učitelj zatim razvija lekciju prema nacrtu iz faze oblikovanja, stvarajući grane stranica (branch tables) i pitanja (questions) koji određuju tijek učenja (Slika 4.). Stranice u lekcijama uključuju tekstove, slike i animacije. Pitanja su kategorizirana prema vrstama odgovora: višestruki izbor, točno/netočno, kratki odgovori, povezivanje, numerički odgovori i eseji. Svaka stranica omogućava grananje i prelazak na stranice s pitanjima i uputama za nastavak nastave. Pitanja unutar lekcija mogu biti bodovana, a napredak u lekciji može, ali ne mora, utjecati na konačnu ocjenu. (Tomaš i Dobrota, 2015.).

"Peter and the wolf" - Instruments structure
Sergei Prokofiev (1891-1953)

Peter: viola, violin, cello, bass

Cat: clarinet

Bird: flute

Wolf: horns

Grandpa: bassoon

Hunters: trumpet, bass drum

Duck: oboe

Jack: saxophone

Waltz with Duck

Glazbenu priču *Peća i vuk* (1936), napisanu za pripovjedača i orkestar, skladao je ruski skladatelj Sergej Sergejevič Prokofjev (1891-1953).

Skladatelj ju je posvetio mladima da bi ih upoznao sa zvukovnim obilježjima orkestralnih instrumenata.

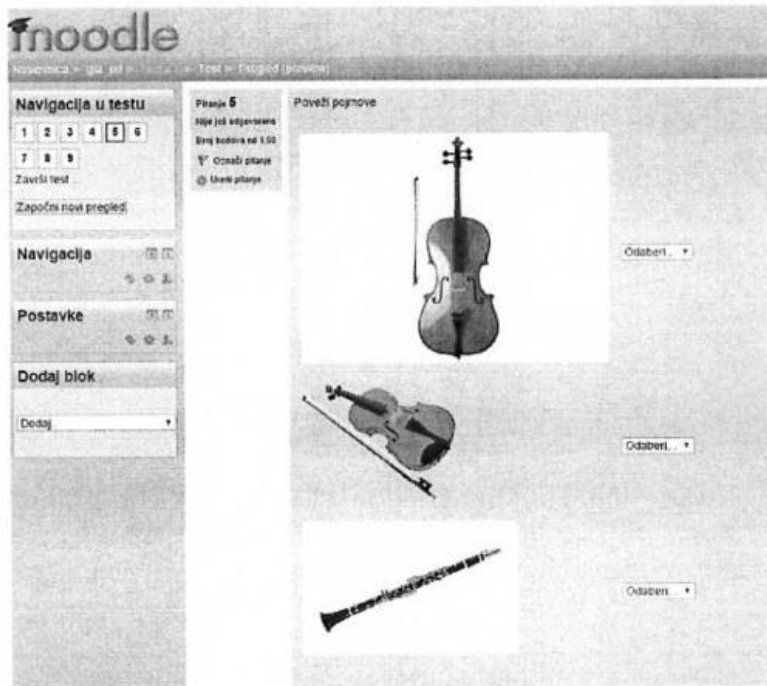
Glavni lik priče je dječak Peća, a radnja se temelji na njegovoj pustolovini sa strašnim vukom.

Kroz radnju priče vodi nas glas pripovjedača, a svaki je lik povezan uz zvuk pojedinoga instrumenta i uz svoju melodiju, odnosno temu.

Tako ptice predstavlja flauta, patku oboa, lovce veliki bubanj, mačku klarinet, vuka tri roga, djeda fagot, a Peću gudači.

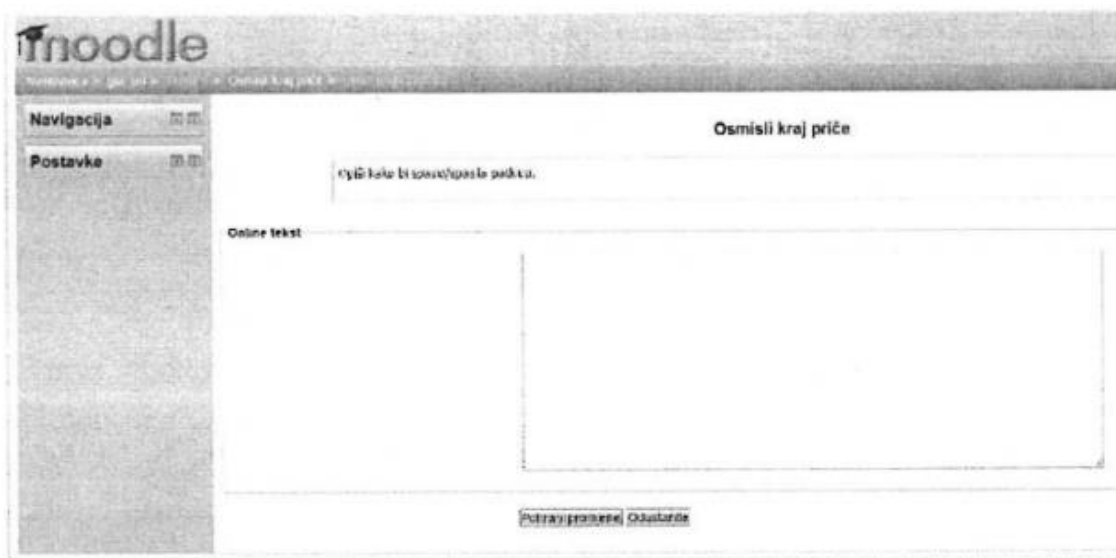
Slika 4. Stranica u lekciji

Prema smjernicama i postavkama definiranim u fazi oblikovanja, učitelj razvija kviz postavljanjem vremena početka i završetka, broja pitanja, broja pokušaja rješavanja kviza, te kriterija za ocjenjivanje i davanje povratnih informacija. Pitanja u kvizu grupiraju se u kategorije koje su povezane s nastavnom temom, a za svaki kviz biraju se pitanja iz tih kategorija (Slika 5). (Tomaš i Dobrota, 2015.).

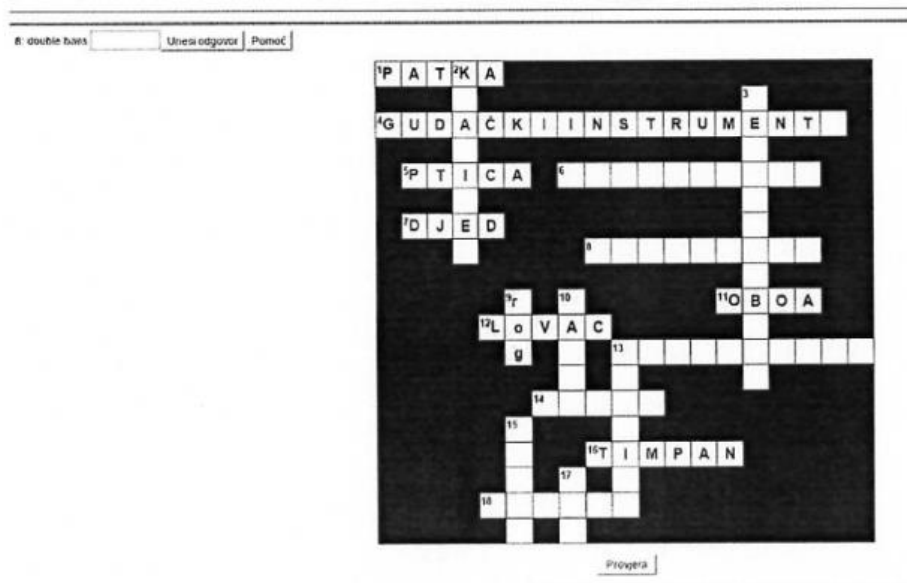
Slika 5. Prikaz pitanja u testu

Vrste pitanja na koja se očekuju odgovori uključuju: točno/netočno, višestruki izbor, spajanje parova, kratke odgovore, eseje, numerička pitanja s računskim zadacima, povezivanje kratkih odgovora, te ugrađene odgovore. Nakon toga, dodaju se zadaci i križaljke kako bi se motivirali učenici za učenje kod kuće. Zadatak se postavlja kao online aktivnost u kojoj učenici trebaju odgovoriti na postavljena pitanja (Slika 6.). Nakon što učitelj pregleda odgovore, dodjeljuje bodove i pruža povratne informacije učenicima (Tomaš i Dobrota, 015).

Slika 6. Prikaz zadatka

Kviz Hot Potatoes je alat koji sadrži šest aplikacija za izradu interaktivnih vježbi i kvizova na webu (Slika 7.):

Slika 7. Prikaz križaljke

Obuhvaća različite vrste kvizova, uključujući višestruki izbor, kratke odgovore, križaljke, nadopunjavanje praznina, uparivanje/slaganje u ispravnom redoslijedu i riječi u izmiješanom poretku. Kviz se najprije oblikuje lokalno na računalu, a potom se prenosi na Moodle sustav (E-laboratorij. Hot potatoes - kreiranje online ispita znanja). (Tomaš i Dobrota 2015).

Autorice su odabrale križaljku koja sadrži dvanaest pojmova smještenih vodoravno i sedam pojmova postavljenih okomito. Svi pojmovi su napisani na engleskom jeziku, a njihova značenja i prijevodi također su objašnjeni u rječniku. Učenici pri rješavanju križaljke trebaju upisati točan prijevod pojmova s engleskog na hrvatski jezik. (Tomaš, Dobrota 2015.).

Aktivnost "rječnik" u Moodle sustavu predstavlja zbirku pojmova u kojoj su dodane riječi stranog porijekla i opisani instrumenti. Cilj ovog rječnika je da ne opterećuje nastavni sadržaj prikazan u lekciji (Slika 8.). (Tomaš i Dobrota 2015).

Fagot

Fagot je drveni puhački instrument s dvostrukim piskom.

Služi kao bas u grupi drvenih puhačkih instrumenata.

Napravljen je od jedne duže i jedne kraće cijevi koje se spajaju u zajedničkom koljenu.

Ima četrnaest otvora koji se pokrivaju prstima i poklopcima.

Kod fagota postoje tri registra: dubok, srednji i visoki.

U orkestrima se dobro slaže s ostalim instrumentima, naročito gudačkim.

» Rječnik za glazbenu priču Peća i vuk

Slika 8. Prikaz pojma u rječniku

Faza implementacije:

Ova faza obuhvaća provedbu nastavnih sadržaja putem kojih učenici stječu znanje, poučavaju se i testiraju svoje sposobnosti. Za realizaciju nastave potrebna je računalna učionica. Administrator sustava prijavljuje učenike, dodjeljujući im korisnička imena i lozinke. Nakon prijave, učenici se na početnoj stranici pozdravljaju od strane oblikovatelja nastavnih sadržaja (učitelja). Slijedi uputa o lekciji, kvizu, rječniku, križaljci i dodatnim materijalima (Tomaš i Dobrota 2015.).

Na taj način učenici pristupaju nastavi i rješavaju kvizove. Nakon što završe kviz, sustav im pruža povratne informacije o točnosti njihovih odgovora, prikazuje rezultate bodova i izračunava ocjene (Tomaš i Dobrota, 2015.).

Faza vrednovanja:

Posljednja faza je vrednovanje, koje se dijeli na formativno i sumativno vrednovanje. Formativno vrednovanje provodi se kroz sve faze modela. S obzirom na to da je ADDIE model dinamičan i faze se nadovezuju jedna na drugu, formativno vrednovanje pomaže u procjeni učinkovitosti svake faze (Formativno vrednovanje u ADDIE modelu) (Tomaš i Dobrota, 2015). Svaka faza modela ima specifične ciljeve koji se vrednuju prema postignutim ishodima. U fazi analize provjerava se usklađenost ciljeva s očekivanim ishodima učenja. U fazi oblikovanja ispituje se hoće li predložene metode omogućiti postizanje krajnjih ciljeva. U fazi razvoja analizira se koje aktivnosti najefikasnije doprinose usvajanju znanja i jesu li u skladu sa zadanim aktivnostima. U fazi implementacije procjenjuje se imaju li učenici potrebna znanja i vještine. Glavna svrha formativnog vrednovanja je pravovremeno prepoznavanje i rješavanje problema. (Tomaš i Dobrota, 2015).

Sumativno vrednovanje provodi se nakon faze implementacije i daje konačne rezultate procesa oblikovanja nastave. Ova faza ocjenjuje cjelokupnu realizaciju nastavnih sadržaja, uključujući rezultate učenika i/ili vanjskih evaluatora. (Tomaš i Dobrota, 2015).

Kako bi se model primijenjen na oblikovanje glazbene priče "Peća i vuk" potpuno proveo, potrebno je završiti fazu implementacije i vrednovanja. Faza implementacije bit će provedena nakon što vanjski evaluatori, u ovom slučaju učitelji u praksi, ocjene oblikovani sadržaj glazbene priče u Moodleu. Sumativno vrednovanje uključivat će prikaz rezultata vanjskih evaluatora te rezultate koje učenici postignu nakon implementacije (Tomaš i Dobrota, 2015.).

Učitelji bi se trebali informirati o mogućim načinima implementacije ne samo glazbene priče u nastavi već i ostalih vrijednih djela kojim djecu možemo oplemeniti.

7. Zaključak

U ovom radu istaknuta je važnost glazbe i pripovijedanja za psihološki i emocionalni razvoj učenika, te što bi kombinacija tih dvaju elemenata i njihova primjena mogla značiti za glazbeno obrazovanje unutar kulture u hrvatskom osnovnoškolskom obrazovnom sustavu. Na početku su posebno analizirani učinci glazbe i učinci pripovijedanja na djecu, a zatim je prikazan predmet Glazbena kultura u hrvatskim obrazovnim programima. U okviru ovog istraživanja ispitano je kako Hrvatski obrazovni kurikulum definira nastavu glazbene kulture u osnovnim školama, što podrazumijeva otvoreni model glazbene nastave te kako se integrativnost i interdisciplinarnost glazbe očituju u nastavnom procesu. Prikazane su metode rada u glazbenoj kulturi te na koji način se provode u nastavi. Nadalje, predstavljena je glazbena priča kao vrsta glazbene kompozicije koja kombinira elemente pripovijedanja s orkestralnom glazbom. Benefiti su glazbene priče ti da ona pruža djeci priliku da kroz zvučne elemente obogate svoju maštu i razviju emocionalnu inteligenciju. Kroz slušanje glazbene priče, djeca uče prepoznavati emocije i događaje putem glazbenih tema i tonova što pridonosi njihovom cjelokupnom razumijevanju svijeta. Prednost glazbenih priča u nastavi leži u tome što se mogu koristiti već postojeće priče, poput priče o kojoj ovaj rad i govori a to je "Peća i vuk" Sergeja Prokofjeva te "Instrument čarobnjak" Branimira Sakača, ali se mogu i kreirati nove. Učitelji ih mogu osmisliti sami, a potom ih analizirati s učenicima tijekom nastave, ili mogu uključiti i učenike u proces stvaranja i realizacije glazbene priče. Istražila sam načine na koje Peću i Vuk možemo implementirati u nastavu te navela odgojno-obrazovne ciljeve koji se mogu ostvariti. U samom završetku rada prikazala sam rad Suzane Tomaš i Snježane Dobrote, koje su osmislile izvrstan alat za provođenje glazbene priče Peća i Vuk u nastavi glazbe koristeći IKT, kao zajednički element učenja i podučavanja glazbe.

Na kraju, važno je naglasiti kako je glazba sastavni dio života svake osobe, bilo na svjesnoj ili nesvjesnoj razini. Ona igra ključnu ulogu u razvoju djeteta i svih njegovih sposobnosti. Iako je glazba tonski ograničena, povijest nam pokazuje kako su skladatelji uvijek nalazili nove načine za stvaranje melodija, ritmičkih i metričkih obrazaca koji dopiru do ljudskih osjećaja i izazivaju emocionalne reakcije. Zato je iznimno važno da djecu potiču roditelji, obrazovni sustav i šire okruženje kako bi kroz glazbu mogli ostvariti svoj puni potencijal. U tom kontekstu, glazbena priča, prilagođena didaktički i metodički, može biti jedan od pozitivnih pristupa.

Odgajatelj, odnosno učitelj ima mnoge kompetencije, no temeljna kompetencija dobrog učitelja je sposobnost za učenje, odnosno otvorenost, spremnost i sposobnost za cjeloživotno učenje. U području metodike glazbene kulture, potreba za usavršavanjem usklađena je sa

zahtjevima suvremenog društva, koje je ispunjeno stalnim promjenama, te s humanističkom koncepcijom školskog odgoja i obrazovanja.

8. Literatura

- Anshel, M. i Marisi, D. (1978). *Effect of Music and Rhythm on Physical Performance*. *Research Quarterly*, 49, 109 – 113.
- Blašković, J., Novaković, S. (2012). *Stajališta i procjene studenata odgojiteljskog studija o likovnom i glazbenom području*. *Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, Vol. 15 No. 3, 583-609.
- David J. Hargreaves (1989). *Developmental Psychology and Music Education* preuzeto s https://www.researchgate.net/publication/260204448_Developmental_Psychology_and_Music_Education posjećeno 30.6.2024.
- Dobrota, S. (2012). *Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju*. Split: Filozofski fakultet u Splitu – Odsjek za učiteljski studij.
- Dobrota, S. i Obradović, I. (2012). *Stavovi učenika osnovne škole prema glazbi i nastavi glazbe*. *Školski vjesnik*, 61 (1-2), 115 – 131.
- Dobrota, S., Kovačević, S. (2007). *Interkulturalni pristup nastavi glazbe*. *Pedagoška istraživanja*, Vol. 4 No. 1, 119-127.
- Dubovicki, S. i Omičević, A. (2016). *Nastavne metode kao poticaj učenikovoj kreativnosti*. *Život i škola*, 62(1), 105-124. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/165108> posjećeno 12.7.2024.
- Forgeard M. i sur. (2008). *Practicing a Musical Instrument in Childhood is Associated with Enhanced Verbal Ability and Nonverbal Reasoning* preuzeto s <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0003566> pristupljeno (30.6.2024)
- Franolić, J. (2018). *Slušanje glazbe putem glazbenih audio priča u predškolskom odgoju i obrazovanju*. (Završni rad). Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, Hrvatska.
- GKGU-MZO - Ministarstvo znanosti i obrazovanja [MZO]. (2019). *Kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije*. preuzeto s: https://skolazazivot.hr/wpcontent/uploads/2020/06/GKGU_kurikulum.pdf posjećeno 30.6.2024

- Hallam, S. (2010). *The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people*. International Journal of Music Education, 28 (3), 269 – 289.
- Horvat-Vukelja, Ž., Heisinger, P. (2020). *Pričom do glazbe – priča kao polazište u glazbenom odgoju i obrazovanju djece mlađe i predškolske dobi*. Zagreb: Udruga Glazbaonica Ljubav.
- K.L. Hyde i sur. (2009.) *Musical training shapes structural brain development*. J Neurosci. 2009 Mar 11;29(10):3019-25
- Koelsch, S. (2014). Brain and Music. Wiley Interdisciplinary Reviews: *Cognitive Science*
- Liščić, Z. (2019). *Aktivnosti izvođenja glazbe u nastavi Glazbene kulture*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku. Preuzeto s <https://zir.nsk.hr/islandora/object/aukos%3A168/datastream/PDF/view> posjećeno 18.7.2024.
- Liščić, Z. (2020). *Metodički postupci u nastavi Solfeggia*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:420910> posjećeno 10.7.2024.
- Marjanovič Umek, L. (1990). *Mišljenje in govor predškolskega otroka*. Ljubljana: Državna založba Slovenije
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa [MZOŠ]. (2005). *Vodič kroz Hrvatski Nacionalni Obrazovni Standard za osnovnu školu*. preuzeto s: <http://hud.hr/wp-content/uploads/sites/168/2014/11/vodic-kroz-hnos.pdf>. posjećeno 10.7.2024.
- Miočić, M. (2012). *Kultura predškolske ustanove u svjetlu glazbenih kompetencija odgojitelja*. Magistra Iadertina, Vol. 7 No. 1, 73-87
- Nikolić, L. (2017). *Utjecaj glazbe na opći razvoj djeteta*. Napredak, 159 (1-2), 139 – 158. preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/file/298548> posjećeno 9.7.2024.
- Njirić, N. (2001). *Put do glazbe. Priručnik za učitelje*. Zagreb: Školska knjiga.
- NPiP-MZOŠ, 2006. - Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa [MZOŠ]. (2006). *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. preuzeto s: https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2006_09_102_2319.html (9.7.2024.).
- Prokofjev, S., (2016). *Peća i vuk*. Zagreb: Mozaik knjiga
- Pušić, I. (2020). *Slušanje glazbe i estetski odgoj učenika u nastavi Glazbene kulture*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u

Osijeku. Preuzeto s <https://repozitorij.uaos.unios.hr/islandora/object/uaos%3A273> posjećeno 10.7.2024.

- Radonić, M., Stričević, I. (2009). *Rođeni za čitanje: promocija ranog glasnog čitanja djeci od najranije dobi*. Paediatrica Croatica, 53, 7-11.
- Rickard, N. S., Appelman, P., James, R., Murphy, F., Gill, A., Bambrick, C. (2012). *Orchestrating life skills: The effect of increased school-based music classes on children's social competence and self-esteem*. International Journal of Music Education, 31 (3), 292-309.
- Rojko, P. (1996). *Metodika nastave glazbe. Teorijsko-tematski aspekti*. Zagreb: Sveučilište J.J. Strossmayera – Pedagoški fakultet Osijek.
- Rojko, P. (2012). „*Izvođenje glazbe i glazbeno pismo*“ u programu nastave glazbe u osnovnoj školi – što je to zapravo?. *Tonovi*, 27(60), 58-72. Preuzeto s <https://www.bib.irb.hr/789778> posjećeno 21.6.2024..
- Schellenberg, E. G. (2004). *Music Lessons Enhance IQ*. American Psychological Society, 15 (8), 511 – 514. preuzeto s <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1111/j.0956-7976.2004.00711> posjećeno 21.6.2024..
- Schellenberg, E. G. (2005). *Music and Cognitive Abilities*. American Psychological Society, 14 (6), 317 – 320.
- Sergejev Prokofjev. preuzeto s https://hr.wikipedia.org/wiki/Sergej_Prokofjev posjećeno 11.7.2024
- Shenfield, T. i sur. (2003.) *Maternal singing modulates infant arousal*. Psychology of Music, 31(4), 365–375
- Šulentić Begić, J. (2006). *Primjena otvorenog modela nastave glazbe*. Život i škola, 52 (15-16), 97 – 104.
- Šulentić Begić, J. (2013). *Kompetencije učitelja primarnog obrazovanja za poučavanje glazbe*. Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja, 59(29), 252-269)
- Šulentić Begić, J. i Kujek, T. (2017). *Slušanje glazbe u nastavi i udžbenicima glazbene kulture u prvim trima razredima osnovne škole*. *Tonovi*, 69 (1), 37-47. Preuzeto s <https://www.bib.irb.hr/880919> posjećeno 15.7.2024.
- Težak, D. (1991). *Hrvatska poratna dječja priča*. Zagreb: Školska knjiga.

- Tomaš, S i Dobrota, S. (2015.) *Oblikovanje glazbene priče Peća i Vuk u sustavu e-učenja Moodle*, The Faculty of Teacher Education University of Zagreb Conference - Researching Paradigms of Childhood and Education, str. 44-53.
- Velički, V. (2013). *Pričanje priča – stvaranje priča. Povratak izgubljenom govoru*. Zagreb: Alfa.
- Vidulin, S. (2016). *Kompetencije učitelja za razvoj pjevačkog umijeća učenika u osnovnoj školi: metodički i vokalno – tehnički aspekti*. Pula: Muzička akademija
- Vlanić, M. i Jovančević, M. (2009). *U ritmu djetinjstva*. *Dijete, vrtić i obitelj*, 15 (56), 25 – 27.
- Vodovnik M. 2023. *Zašto je važno da djeca čitaju?*, *Varaždinski učitelj- digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje broj 11 / 2023*.
- Vrbanić, V.M (2008.) *Slušamo, pjevamo, plešemo, sviramo: poticanje glazbom: priručnik*
- Vrbanić, V.M. (2009.) *Poticanje glazbom i njezinim elementima*, *Dijete Vrtić Obitelj* 20 broj 56 str 20-24

Sažetak

U ovom se radu istražuje značajan utjecaj glazbenog obrazovanja na cjelovit razvoj djece s naglaskom na njegov utjecaj na afektivne, socijalne, kognitivne i psihomotorne domene. Glazbeno obrazovanje u ranoj školskoj dobi kroz aktivnosti kao što su pjevanje, glazbene igre, pokret uz glazbu, pjesmice i slušanje, ne samo da unapređuje glazbene sposobnosti već također podupire cjelokupni osjetilni, estetski, moralni, fizički i intelektualni razvoj osobito u razvoju slušnih vještina ključnih za govor. U nastavku rada se također raspravlja o širem kurikulumu glazbenog obrazovanja i ukratko se dotiče važnosti čitanja djeci, naglašavajući međusobnu povezanost pripovijedanja i glazbe u obrazovnim okruženjima. Spomenuti su metodički postupci koji se koriste prilikom izvođenja nastave glazbene kulture. Nadalje se ističe korištenje glazbenih priča kao učinkovitih alata u glazbenom obrazovanju, a naglasak je na "Peći i Vuku" Sergeja Prokofjeva. Prikazana je analiza glazbene priče u sustavu e-učenja Moodle. Glazbene priče spajaju naraciju s glazbom, potičući emocionalnu angažiranost, kreativnost i dublje razumijevanje glazbenih koncepata integracijom elemenata poput ritma, melodije i dinamike unutar konteksta priče.

Ključne riječi: *glazbena kultura, glazbeni odgoj, glazbena priča, Peća i Vuk*

Music story Peter and the Wolf in Primary School

Music Lesson

Abstract

This paper explores the significant impact of music education on the holistic development of children, with an emphasis on its influence on affective, social, cognitive, and psychomotor domains. Early school-age music education activities, such as singing, musical games, movement to music, rhymes, and listening, not only enhance musical abilities but also support overall sensory, aesthetic, moral, physical, and intellectual development, particularly in the development of auditory skills crucial for speech. The paper also discusses the broader music education curriculum and briefly touches on the importance of reading to children, highlighting the interconnectedness of storytelling and music in educational settings. Methodological approaches used in teaching music education are mentioned. Furthermore, the use of musical stories as effective tools in music education is emphasized, with a focus on Sergei Prokofiev's "Peter and the Wolf." An analysis of the musical story within the Moodle e-learning system is presented. Musical stories combine narration with music, fostering emotional engagement, creativity, and a deeper understanding of musical concepts by integrating elements such as rhythm, melody, and dynamics within the context of the story.

Keywords: *music culture, music education, musical story, Peter and the Wolf*

Prilozi

Slika 1. Domene GLK, preuzeto sa stranice (20.7.2024.):

https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_151.html

Slika 2: Zaokupljenost domena prema ciklusima, preuzeto sa stranice (20.7.2024.):

https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_151.html

Slika 3: Prikaz nacрта glazbene priče Peća i Vuk, preuzeto sa stranice (20.7.2024.):

<https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-skup/623361>

Slika 4: Prikaz glazbene priče Peća i Vuk, preuzeto sa stranice (20.7.2024.):

<https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-skup/623361>

Slika 5: Prikaz pitanja u testu/kvizu, preuzeto sa stranice (20.7.2024.):

<https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-skup/623361>

Slika 6: Prikaz zadataka, preuzeto sa stranice (20.7.2024.):

<https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-skup/623361>

Slika 7: Prikaz križaljke, preuzeto sa stranice (20.7.2024.):

<https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-skup/623361>

Slika 6: Prikaz pojma u rječniku, preuzeto sa stranice (20.7.2024.):

<https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-skup/623361>

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, Dora Zlatar, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja mag. prim. educ., izjavljujem da je ovaj završni/diplomski rad rezultat isključivo mogega rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i literatura. Izjavljujem da ni jedan dio završnoga/diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, stoga ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnoga/diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 19.9.2024.

Potpis:

**IZJAVA O POHRANI ZAVRŠNOGA/DIPLOMSKOGA RADA (PODCRTAJTE
ODGOVARAJUĆE) U DIGITALNI REPOZITORIJ FILOZOFSKOGA FAKULTETA
U SPLITU**

Student/Studentica: Dora Zlatar

Naslov rada: Glazbena priča Peća i vuk u nastavi glazbe rane školske dobi

Znanstveno područje: društvene znanosti

Znanstveno polje: pedagogija

Vrsta rada: Diplomski rad

Mentor/Mentorica rada (akad. stupanj i zvanje, ime i prezime): prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Sumentor/Sumentorica rada (akad. stupanj i zvanje, ime i prezime): /

Članovi Povjerenstva (akad. stupanj i zvanje, ime i prezime): prof. dr. sc. Snježana Dobrota,
doc. dr. sc. Marijo Krnić, dr. sc. Daniela Petrušić. asis.

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanoga završnoga/diplomskoga rada (zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice potpuno odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama *Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju*, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude:

a) u otvorenom pristupu

b) dostupan studentima i djelatnicima FFST-a

c) dostupan široj javnosti, ali nakon proteka 6 mjeseci / 12 mjeseci / 24 mjeseca (zaokružite odgovarajući broj mjeseci).

(zaokružite odgovarajuće)

U slučaju potrebe (dodatnoga) ograničavanja pristupa Vašemu ocjenskomu radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnomu tijelu u ustanovi.

Mjesto, nadnevak: Split, 19.9.2024.

Potpis studenta/studentice:

